

Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis

Studia de Arte et Educatione IX (2014)

Agnieszka Słaby

NOTO – notujemy! Dni Notatnika w Krakowie 5–6 maja 2014 r.

W dobie rozwijających się technologii informacyjnych, umożliwiających prowadzenie elektronicznych notatników i kalendarzy, rodzi się pytanie o potrzebę, a także funkcjonalność prowadzenia odręcznego notatnika. Notes, notatnik jako narzędzie do utrwalania pomysłów, koncepcji czy wizji towarzyszył tym, którzy w swojej pracy czerpali inspiracje z rozmaitych źródeł, toteż dążyli na bieżąco do ich utrwalenia. Notatniki są więc płaszczyzną dla notacji, wyrazem swoistego kolekcjonerstwa emocji i wrażeń, a czasem także przedmiotów, które mogłyby stanowić inspirację dla pracy twórczej. Z całą pewnością są więc jednym z najbardziej osobistych narzędzi wspomagających proces twórczy – artysty, muzyka czy pisarza i, co zrozumiałe, rzadko dostępnym dla odbiorcy tej czy innej twórczości. Możliwość przeglądnięcia, przeczytania takich notatników nie nadarza się więc zbyt często. Tymczasem w Krakowie kolejny raz mamy okazję do zapoznania się z notatnikami artystów. Już po raz drugi Wydział Sztuki Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie zaprosił młodych adeptów sztuk pięknych, studiujących na kierunkach artystycznych w całym kraju, do udziału w Ogólnopolskim Studenckim Konkursie NOTO – notatnik artysty 2014. Pomysłodawczynią projektu NOTO i jego kierownikiem jest prof. Halina Cader-Pawłowska, która kieruje Katedrą Multimediów Wydziału Sztuki UP. Rozstrzygnięcie tegorocznego konkursu połączono, podobnie jak dwa lata temu, z szeregiem imprez towarzyszących. W tegorocznej edycji pod hasłem Dni Notatnika 5–6 maja 2014 r. odbyły się wernisaże i prelekcje, a cały projekt trwał do 24 maja. W tym czasie mieliśmy niepowtarzalną okazję zapoznać się z jednym z najintymniejszych obszarów pracy artystów, podpatrzeć ich sztukę, poobserwować proces powstawania dzieła, zapisywania i przetwarzania pomysłów, ale też trudności, z jakimi zmagają się artyści podczas swojej pracy. Krótko mówiąc – zajrzeć w duszę twórcy.

Dni Notatnika zainaugurowano 5 maja 2014 r. w Galerii Ferment (ul. Mazowiecka 43), gdzie odbył się wernisaż wystawy „Niezgodni / Porysunki”. Wystawa, złożona z prac dwóch artystów: Sylwii Augustyn i Kamila Basia, na dwa sposoby

podejmuje temat niezgody oraz prób jej przepracowania – czyli „porysunków”. Wystawa jest nie tylko przedstawieniem rezultatu końcowego, ale i zapisem procesu wypracowywania. Artyści prezentują bowiem dzieło wspólne, którego niemożność ukończenia doprowadziła ich do indywidualnego podjęcia tematu. Jak wyjaśniają: „Przedstawione historie odwołują się do idei komiksu, storyboardu, notatnika i teczki na akta realizowanych z użyciem technik linorytu, ksero, rysunku i kolażu, z wykorzystaniem obiektów i wideodokumentu”. Sale galerii prezentują ów proces dochodzenia do „nowego”, zaprezentowano w nich bowiem zarówno efekt końcowy, jak i to, co z niego odrzucono/wyrzucono, a także sam zapis pracy – instalację wideo. Prace Augustyn, przywodzące na myśl kolaże Szymborskiej, prezentują konteksty codzienności, opatrzonej dialogami, które niekiedy mamy okazję zaszyścić na ulicy czy w tramwaju, a czasami odzwierciedlają wewnętrzne przemyślenia i przeżycia. Być może jednostkowo pozbawione są szerszego kontekstu, jednak gdy połączyć je w całość, przywodzą wyobrażenie sytuacji spornych, tworząc swoisty komiks, wielowarstwową opowieść o rozterkach i niepokojach rodzących się w sytuacjach konfliktowych. Jak mówi sama Autorka, inspiracją do powstania przedsięwzięcia była właśnie niezgodność poglądów autorów prac.

Punktem kulminacyjnym projektu było rozstrzygnięcie konkursu NOTO, który wyłonił najciekawsze, najbardziej twórcze notatniki artystyczne. Spośród nich Jury konkursu w składzie: przewodnicząca – Małgorzata Dawidek-Gryglicka oraz Beata Czajkowska, Sławomir Shuty, Piotr Idziak, Piotr-Pio Kaliński, przyznało I Nagrodę Gannie Grudnyńskiej z Akademii Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu. II Nagrodę otrzymały *ex aequo* Weronika Przybylska z Akademii Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu oraz Katarzyna Zagórska z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. III Nagroda przypadła *ex aequo* Magdalenie Warzesze i Annie Żebrackiej, również z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Ponadto jury nagrodziło wyróżnieniem honorowym Iwonę Szymańską z Akademii Sztuk Pięknych w Katowicach, Igę Ścibek z Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzebińskiego w Łodzi, Maję Starakiewicz z Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie oraz Jozefa Pilata reprezentującego Akademię Sztuk Pięknych w Warszawie. Dodatkowo nagrodę specjalną Magazynu o Młodych Artystach WZASY, w postaci publikacji o twórczości wybranego przez redakcję uczestnika wystawy pokonkursowej, otrzymał Mateusz Czapek z Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie.

Wszystkie prace zakwalifikowane do konkursu zostały zaprezentowane na wystawie pokonkursowej, której wernisaż miał miejsce 6 maja 2014 w Galerii Fundacji Sztuki Nowej ZNACZY SIĘ przy ul. Kościuszki 37. Wystawiono tam ponad 70 notatników prowadzonych w różnej formie – dzienników, pamiętników, narracji ilustrowanych, komiksów czy opisów koncepcji artystycznych. W tym roku uczestnicy interpretowali hasło „Słowo i obraz” za pomocą form łączących w sobie tradycyjne środki notacji, wyjątkowo pojawiły się na wystawie także drukowane notatniki. Przesłanką takiego założenia jest utrzymanie autentyzmu notatników, co stanowi nadrzędne kryterium stawiane uczestnikom. Tylko notacja prowadzona na bieżąco,

uwzględniająca zarówno formę zwerbalizowaną, jak i obrazową, czyni zapis interesującym dla odbiorcy, a jury pozwala ocenić notatnik jako narzędzie pracy artysty, a nie produkt czy też dzieło gotowe – spreparowane niejako na tę konkretną okazję. Jest to niezwykle ważne, aby podkreślić ów warunek, bowiem to on umożliwia wniknięcie w tajniki pracy artysty. Pozwala „odnaleźć projekty niezrealizowanych dzieł, załączki utopijnych idei, robocze plany, intymne zapisy słów i obrazów, które w pierwotnym zamierzeniu artystów miały pozostać poza okiem postronnych osób”¹. Zapoznanie się z większością z udostępnionych prac wprowadza w świat procesu powstawania dzieła, pracy nad nim, weryfikowania pomysłów, a wszystko to – opatrzone komentarzem słownym, nierzadko odnoszącym się do inspiracji życiem codziennym, sprawami bieżącymi – uświadamia, jak różne sytuacje, wrażenia, przeżycia inspirują do tworzenia. Wystarczy tylko notować! Notatnik artysty, zawierający dodatkowo celny komentarz graficzny, staje się niejednokrotnie odrębnym dziełem. Można jednak zauważyć i takie prace, które poprzez samą koncepcję i staranne podążanie za obranym wzorem, nazbyt mocno ukierunkowane są na efekt finalny. Być może świadczy to o uporządkowaniu i konsekwencji autora, ale jednocześnie przywodzi na myśl pytania o autentyczność i czas powstania notatnika.

Pełne autentyzmu są nagrodzone prace Mateusza Czapka, Anny Żebrackiej i Igi Ścibek. Emanują z nich emocje, ulotność zapisu, który jest wciąż korygowany i uzupełniany. W zaprezentowanych tam pomysłach widać ewolucję i pracę „nad czymś”, nic nie jest tu od początku do końca, tematy przenikają się, do niektórych się wraca, inne skreśla, a jeszcze inne realizuje. Również takie procesy prezentuje praca laureatki I Nagrody – Ganny Grudnytskiej, będąca zbiorem studiów różnych pomysłów wiążących się w jeden koncept. Inspiracji Autorka szukała w różnych środkach wyrazu, o czym świadczą staranne szkice, notatki, zdjęcia oraz reprodukcje.

Uwagę przykuwała także aranżacja wystawy – wszystkie prace zestawiono na stołach, zaś nad nimi, na linkach, zawieszono karty z cytatami twórców. Fragmentaryczne wypowiedzi uzmysławiają, czym dla autorów są ich notatniki, jakie emocje towarzyszą ich powstawaniu, a także jakie funkcje im przypisują. Dla Magdaleny Wanat notatnik to „codzienny towarzysz życia, na pozór ginący w przepastnych torbach, pełni rolę szkicownika, kalendarza, książki referencyjnej... chroni przed zapomnieniem, chwytą w locie pomysły, zbiera nie tylko notatki, wyrwane z kontekstu myśli, ale i rysunki, pierwsze zamysły projektowe, przeplatane sudoku”. Jak twierdzi autorka tych słów, szkicownik jest z nią zawsze, a różnorodność poczynionych w nim wpisów ugruntowuje nas w tym przekonaniu. Dominika Federowicz podkreśla intymność i emocjonalność, którymi nasycone są notatniki – „zatrzymuję w nim każdą chwilę, emocję, uczucie. Wszystko jest bardzo intymne, to cała ja”. Warto także podkreślić oprawę i promocję Dni Notatnika, które zapowiadał

---

¹ Fragment wypowiedzi organizatorów wystawy: prof. Haliny Cader-Pawłowskiej, mgra Przemka Liputa.

graficzny, czytelny plakat oraz bardzo interesujący film przygotowany przez organizatorów – animacja Przemka Liputa².

Ukoronowaniem artystycznych działań w ramach projektu Dni Notatnika, a przede wszystkim konkursu, była uroczystość wręczenia nagród oraz wykład okolicznościowy w Małopolskim Instytucie Kultury (ul. Karmelicka 27). Wykład pt. *Too long – didn't read. Artysta w gąszczu znaczeń i społeczeństwie braku czasu* wygłosił dr Mariusz Dziegłowski, socjolog. Wyjątkowym wydarzeniem, uświetniającym Dni Notatnika, stała się wystawa artystów z Serbii – „Notto – My experience in a notebook”, zorganizowana we współpracy z Art Gallery w Culture Centre of Belgrade, a zaprezentowana w Artetece Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie (ul. Rajska 12). Kuratorkami wystawy były Svetlana Petrović oraz Małgorzata Malwina Niespodziewana. Wystawa trwała do 20 maja. Zgromadzono na niej 30 notatników serbskich artystów, pracujących w różnych technikach, co odzwierciedlają prezentowane zapiski, powstałe w różnorodnym materiale. Ich cechą wspólną jest zestawienie obrazu i słownego komentarza, a więc zwycięstwo czy też dominacja tradycyjnego sposobu notacji. Kilka z wystawianych prac reprezentuje inny sposób notacji koncepcji twórczych, jak np. notatnik Vesny Golubović³, będący zbiorem tekturowych kart, w których wycięto wzory. Taki sposób notacji jest ciekawy, ale staje się dopiero wtedy oczywisty i czytelny, gdy zestawimy go z pracami artystki. Golubović wykorzystuje w nich zestawienia nieoczywistych form, kombinacje linii, za pomocą których bawi się rytmem, szukając przy tym odniesień do przyrody. Jak sama mówi o swojej twórczości, najbardziej interesuje ją sam akt tworzenia, jest kluczowy, bowiem jest sposobem komunikacji⁴. Różne środki notacji zastosowała w swoim notatniku Lena Vasiljević, wykorzystując szereg sposobów na uchwycenie idei przyszłych prac. Zestawia słowo pisane wklejkami wykonanymi z foliogramów, materii i zdjęć. Fragment notatnika jest zapowiedzią instalacji 12 podświetlonych obiektów, zatytułowanych „Portret”⁵, po części odzwierciedla również różnorodność technik zastosowanych ostatecznie w instalacji, do której wykorzystano folie, fotografie, szkło, metal, neon i wreszcie gips.

Notatniki serbskich artystów były prezentowane w gablocie, a więc pozbawione najciekawszego elementu interakcji – przeglądania. Niemniej jednak w pewien sposób podkreśla to ich wyjątkowość, włożony ładunek emocjonalny, potrzebę powrotu do nich, a tym samym swoistego odgrodzenia od świata, bo – jak pisze

² Zob. <http://noto.up.krakow.pl/?paged=2> [dostęp 28.06.2014].

³ Vesna Golubović pochodzi z Belgradu, ukończyła studia na Wydziale Sztuk Pięknych, przygotowując dyplom w klasie Stojana Ćelića. W latach 1981–2004 mieszkała w Nowym Jorku, jest autorką licznych wystaw indywidualnych i zbiorowych, a także realizatorką scenografii dla spektakli baletowych. W listopadzie i grudniu 2013 r. w Belgradzie prezentowano prace artystki na wystawie „Od początku”.

⁴ „Za mene je činstvaran jakrucijalna, to je komunikacija, ništapse i ništaposle”, zob. <http://www.blic.rs/Kultura/419072/Vesna-Golubovic-izlaze-u-galeriji-Haos-Proslost-mene-zanima-brzo-zaboravljam> [dostęp 17.05.2014].

⁵ <http://www.lanavasiljevic.com> [dostęp 17.05.2014].

Svetlana Petrović – notatnik „uwidacznia coś, co jest poza, przed, dookoła... dzieła. Pokazuje on spontaniczną pracę artysty oraz jego jednostkowe doświadczenie, staje się jednocześnie obiektem artystycznym samym w sobie. Notatnik, który zawiera intymne zapiski, notatnik, który przybiera formę dziennika z podróży czy szkiców do samego dzieła, nierozłączna część procesu twórczego artysty pozwalająca zrozumieć jego osobowość. Notatniki wypełnione swobodnymi szkicami jak i poważnymi studiami rysunku, paradoksalnie ukazujące prywatność artystów w czasach, o których mówi się, że są jej pozbawione...”. Patrząc na serbskie notatniki i twórczość ich właścicieli, widać, jak te pełne emocji zapiski przekuwano w dzieło końcowe, jak bardzo forma notatnika związana jest z formą artystycznej pracy.

Notatniki artystów, opatrzone szkicami, przepojone emocjami, prezentują tajniki pracy artystycznej, są interesujące same w sobie, ale także umożliwiają wniknięcie w pracę i lepsze zrozumienie procesu twórczego. Są swoistą przepustką, z której wystawa NOTO pozwala nam skorzystać. Organizatorzy zapowiadają rozszerzenie formuły konkursu do skali międzynarodowej.

So – Let’s Note! Notepad Days in Kraków, 5–6 May, 2014

Abstract

On 5–6 May 2014 in Kraków “Notepad Days” organized by the Faculty of Art at the Pedagogical University of Cracow took place, as part of the Second Edition of the National Students’ NOTO Competition – an artist’s notepad 2014. Taking notes is an expression of collecting emotions and impressions, sometimes also objects, which serve as an inspiration in artistic work. Thus, they are undoubtedly one of the most personal tools facilitating work of an artist, musician or a writer and, understandably, very rarely accessible for the recipient of this or that creative work. A possibility to peruse and read notepads is not a frequent one and it allows for penetrating the creation process of work of art. The idea and organization of Notepad Days, as well as the NOTO competition, merit attention, and most of all delving into the secrets the artistic notes. The present article contains a few reflections on Notepad Days 2014, as well as the post-competition exhibition of works.

Key words: artistic notebook, taking notes, emotion, NOTO competition, Notepad Days Kraków

Nota o autorze

Dr Agnieszka Słaby – adiunkt w Katedrze Edukacji Historycznej Instytutu Historii Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie, współpracuje także z Zakładem Historii Kultury Instytutu Historii oraz Katedrą Mediów i Badań Kulturowych Instytutu Filologii Polskiej UP. Absolwentka historii oraz historii sztuki. Ukończyła podyplomowe studia z zakresu romologii. Jest autorką kilkunastu artykułów i recenzji publikowanych m.in. w „Klio”, „Polonistyce”, „Annales Universitatis Paedagogicae Cracoviensis” i zbiorach pokonferencyjnych. W 2014 r. opublikowała rozprawę doktorską: *„Rządź zicha oleszycka” – dwór Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej jako przykład patronatu kobiecego na przełomie XVII–XVIII wieku.*

Wernisaż wystawy notatników serbskich, 6 maja 2014, fot. ze strony organizatorów

Wernisaż wystawy pokonkursowej, 5 maja 2014, fot. Agnieszka Słaby

Wernisaż wystawy pokonkursowej, pomysłodawczyni konkursu
Prof. Halina Cader-Pawłowska, fot. Agnieszka Słaby